

Predmet: Fazlija Ajdari i dr. – Gnjilanska grupa

Poslovni broj predmeta: K-Po2 33/10 I K-Po2 43/10

Glavni pretres: 13.04.2010.

Izveštaj: Mirjana Lazić, posmatrač FHP-a

Ispitivanje veštaka dr Zorana Đurića i dr Ane Najman

Veštaci su obavili zajedničko psihološko-psihijatrijsko veštačenje zaštićenih svedokinja C1 i C2. Veštak dr Zoran Đurić je psihijatar a dr Ana Najman psiholog.

Zaštićenja svedokinja C1 ima hronični posttraumatski stresni pomećenaj (PTSP), depresiju umerenog stepena i psihosomatski pomećenaj. PTSP se javlja kada ljudi dožive neki stresni događaj (silovanje, tortura, zarobljeništvu i dr.) za koji nisu pripremljeni u detinjstvu. Simptomi koji se javljaju kod svedokinje su prisilna sećanja, izbegavanje mesta gde se događaj odigrao, izbegavanje pominjanja događaja i ljudi u vezi sa njim, vegetativni znaci (prenadraženost, lupanje srca, otežano disanje, povećan krvni pritisak i pomećenaj rada organa za varenje). Svi ovi simptomi kod svedokinje traju od 1999. godine. Kod nje danas postoji smanjena tolerancija na stres i ona ne može da učestvuje u događajima kao pre bolesti. Kod zaštićene svedokinje C1 je urađen psihički test i test intelektualnih sposobnosti i utvrđen je IQ 80 tj. normalna tupost, inteligencija ispod proseka. Ona ima konkretan nivo mišljenja i zaključivanja, siromašan nivo obaveštenosti ali to ne predstavlja debilitet. Ima više uspeha u učenju iz iskustva nego iz školskog obrazovanja. Vešta je, ali nema fond znanja i verbalni fond tako da ne može bogato da opiše neku situaciju. To ne znači da ona ne može da se seti i reprodukuje. Razlikovanje bitnog od nebitnog je otežano, nema fine razlike. Pamti ono što joj je najupečatljivije i ono što je percipitala jasno reprodokuje. Usled protoka vremena gubi detalje, ali događaj ne zaboravlja što je karakteristično sa PTSP. Kod zaštićene svedokinje C1 je utvrđen srednji i teži speten depresije i pojava suicidalnih ideja. To otežava njen oporavak i podužava PTSP dok su pad životne energije i respoloženja česti. Kod nje se nekontrolisano javljaju hipertenzija i tahikardija. Ima šećernu bolest sa psihosomatskom komponentom u nastanku te bolesti i pomećenaj rada štitne žlezde. Takođe, ima arteriosklerozu sekundarnog značaja jer je posledica viskookog krvnog pritiska. Veštaci su zaključili da zaštićena svedokinja C1 pre kritičnog događaja nije bolovala dok danas boluje od psihičkih i fizičkih bolesti koje utiču na njeno zdravlje.

Zaštićena svedokinja C2 ima hronični PTSP i deresiju težeg stepena. Kod nje postoji regresivno ponašanje i teška komunikacija sa ljudima koji je podsećaju na traum. Tako npr. u jednom trenutku nije mogla da podnese razgovorom sa veštakom jer je muškarac kao i njeni napadači i nije bila sposobna da realno misli i povezano govori o onome što joj se dogodilo. Morala je da uzme jake lekove da bi se pribrala i nastavila. Razgovor sa njom je obavljan u dva navrata i nije mogla da se kontroliše i bila je iscrpljena evociranjem sećanja. Depresija težeg stepena uzrokuje pomećenaj u vrednovanju sebe i poverenju ljudima. Ona ne vereuje da život ima smisao, zbog čega svakodnevno koristi lekove za sprečavanje suicida. Što se tiče njene inteligencije, spada u solidni prosek, nema problema u upamćivanju i reprodukovanju ali je ograničena snažnim emocijama. Kod nje postoji disocijacija tj. otcepljenje, odbrambeni mehanizam, koji se manifestuje tako što ona govori kao da nema emocija, govori kao raport tj. kao da se to drugome dešava.

Veštaci nisu utvrdili da zaštićene svedokinje mogu optužniti bilo koga (bilo koju osobu koju bi sud doveo pred njih) za ono što im se dogodilo. One mogu da naprave selekciju koja ih je osoba ugrozila a koja nije i ne falsifikuju sećanja. Što se tiče etičkog profila i sistema vrednosti, one ne pripadaju anticosijalnom poremećaju ličnosti već patrijahalnom sistemu vrednosti. Zaštićena svedokina *C1* je rasla odbačena od prodice u domu za nezbrinutu decu i to je dovelo do emocionalnog osiromašenja, zbog čega se ona trudila da norme i kodekse ponašanja uči iz dobrih primera. Veštaci nisu primetili želju za osvetom ili mržnju prema muškarcima ili pripadnicima albanske etničke grupe. Ono što su premitili je strah, naročito kod zaštićene svedokinje *C2*. Ona od 1999. godine nije uspela da ostvari emotivni odnose sa muškarcem i za to krivi svoje napadače.